

УВОД

Распадом бивше СФРЈ, а посебно увођењем санкција Савета безбедности УН, економски положај СР Југославије битно се изменио имајући у виду услове нормалног пословања. Изаоловање економског простора Југославије од кретања на светском тржишту и драстичне мере економског притиска, изазвале су неизмерне штете, како привреди, тако и друштву у целини. Обим производње за време санкција битно се смањило у односу на 1989.год., национални доходак такође, дошло је до осиромашења привреде, пада животног стандарда људи, отежаних услова функционисања друштвених делатности, повећаних социјалних тензија и др.

Распад тржишта претходне Југославије, промена нивоа међународне и домаће тражње, пад технолошке и економске конкурентности домаће индустрије, недовољна технолошка заокруженост производње и технолошко заостајање су карактеристике садашњег постсанкцијског периода наше привреде.

Битно су измењени услови спољнотрговинске размене и међународне поделе рада. Очигледно да је дошао крај класичној структури фактора међународних економских односа. Уместо капитала, радне снаге и природних ресурса, до изражаја на светском тржишту долазе референтне предности развијених земаља: знање, иновације и информације.

Економски систем у целини захтева реконструкцију и релативно брзу интеграцију са светским економским простором. Избор адекватне, економски рационалне стратегије развоја привреде и друштва и прилагођавање светским економским и технолошким приликама постаје императив економске политике наше земље.

Концепције развоја домаће привреде и интегрисање са токовима светске економије мора рачунати са озбиљним тешкоћама њеног уклапања у садашњи међународни трговински систем. Он се заснива на прихватању правила Међународне трговинске организације (WTO) као најважније трговинске институције чија су правила доста строга, а заснивају се на режиму глобалног прилагођавања ли-

бералним начелима трговине и отвореног технолошког и економског развоја. Очито је да либерализација домаћег економског простора и отварање домаће привреде конкуренцији из иностранства, представља битни предуслов за чланство у Светској трговинској организацији, без кога се не може очекивати укључивање на светско тржиште.

Реинтеграција нашег привредног система у светску привреду биће отежана значајним променама у структури међународне трговине. У последњих неколико година дошло је до значајног реструктурирања међународне тражње. Међународно тржиште данас захтева много више производа из најпропулзивнијих сектора привреде, као што су рачунарство и електроника, информатика и телекомуникације, специјални индустријски производи машинске и хемијске индустрије, интелектуалне услуге, што није извозна референца наше привреде.

Ограничавајући фактор са којим такође мора да се рачуна у стратегији привредног развоја представља отежан приступ јавним и приватним финансијским изворима у свету, односно чланство у Међународном монетарном фонду, јер се без финансијске подршке са стране тешко може очекивати бржа трансформација економског система Југославије и његова интеграција са светским тржиштем.

Потпуно укључивање наше земље у међународне економске, технолошке и научне токове, подразумева предузимање низа мера којима би се извршила трансформација економског система и утврдила стратегија развоја која ће бити прилагођена светском окружењу.

Управо у периоду када се предузимају значајне мере у примени економског система и његовог адаптирања захтевима светске економије, књига "Царински систем Југославије" је покушај да се да скромни допринос у креирању спољнотрговинске политике и могућностима заштите домаће производње, односно изналажењу оптималних решења у динамизирању спољнотрговинске размене као веома важне функције привредног система.

Композиција књиге и њена структура дата је у седам делова који представљају интегралне, међусобно повезане делове целине царинског система.

Део први садржи уводна разматрања посвећена темама:

- спољнотрговинска размена и царинска политика,
- заштитна политика у робној размени са иностранством и царински систем,
- инструменти нецаринске заштите увоза Југославије (пасивна заштита),
- заштита извоза у царинском систему Југославије (активна заштита).

Део други детаљније обрађује царински систем као научну дисциплину и као део привредног система. Посебно су обрађени правни извори царинског система кроз развој:

- аутономног националног права,
- међународног права и
- међународних трговачких обичаја и узанси.

У овом делу су дати такође правни извори царинског система Југославије са освртом на Царински закон, Закон о царинској тарифи и остале прописе и приказан је такође развој царинског система Југославије.

Део трећи садржи детаљно обрађене институте царинског система Југославије, почевши од основних системских појмова, а затим царинског института смештаја царинске робе, исправа у царинском поступку, царинске вредности, царињења робе, царинских поступака, царинско управног поступка све до детаљно разрађених казних одредби за царинске деликте.

У четвртом делу књиге садржан је аналитички приказ теоретских и практичних сазнања о царини као основном инструменту царинског система, затим врсте царина, ефекте царине, а посебно концепт, садржај и решења царинске заштите дата у новој царинској тарифи која се примењује од 1. августа 1997. године. У обради Царинске тарифе коришћени су и модели аналитичког разматрања и исказивања као прихватљивијег облика изражавања одређених појава.

Пети део садржи осврт на спољнотрговинско пословање које је најнепосредније повезано са царинским системом и чини његову садржину.

Шести део садржи осврт на битне карактеристике и садржај девизног система који са царинским и спољнотрговинским системом чини повезану и узајамно зависну целину привредног сегмента робне размене са светом. Од система компатибилности, транспарентности и функционалности ова три подручја система зависе ефекти стратегије привредног развоја земље.

Седми део фрагментарно обрађује надлежности царинске службе Југославије и организацију и функционисање Савезне управе царина. Сматрали смо да ће садржај књиге бити обогаћен овом темом, јер Савезна управа царина, као извршни орган, спроводи, односно реализује политику Савезне Скупштине и Савезне владе изражену прописима из области:

- царинског
- спољнотрговинског и
- девизног система.

Тиме је заокружена целина царинског система у ширем и ужем смислу схватања.

АУТОР